

HISTORIE BUDOVY ŠKOLY

Název: **Německá zemská vyšší reálná škola**

Autor textu: **PhDr. Aleš Filip, Ph.D.**; Ústav hudební vědy, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

Dle evidenční karty Ústředního seznamu kulturních památek NPÚ, ÚOP v Brně se jedná o „*monumentální palácovou dispozici osově kompozice s gradací hmot ke střední ose*“. A dále je pak objekt charakterizován jako „*hodnotná ukázka reprezentativní historizující výstavby na jedné z hlavních tříd města*.“

Trojkrídlá školní budova se suterénním polopatrem a čtyřmi podlažimi byla vystavěna v letech 1910 (první výkop 15. června) a 1911 (závěrečný kámen vsazen 2. prosince) na Kounicově ulici 16 (tehdy Giskragasse 40, došlo k přecíslování) téměř ve stejné době jako Německá lidová a měšťanská škola na Křenové 21 od téhož architekta. Franz Holik u těchto blokových staveb usiloval o soulad mezi konstrukcí a dekorem, monumentalitou a zdobností, přičemž největší důraz kladl na členitost střešních partií. V autorském komentáři ke stavbě reálky z roku 1912 chválil volbu stavebního místa „uprostřed školního okrsku“, v sousedství sadu na místě zrušeného městského hřbitova, což mu umožnilo realizovat volně stojící objekt mezi starými stromy. Napsal, že krajinnému okolí se přizpůsobuje malebná silueta budovy s členitým půdorysem a výškovým odstupněním při různém počtu podlaží, jakož i s nápaditou skladbou střech, střídavě sedlových a mansardových. Výtvarný efekt členitých střech je zvýrazněn tvarem (původních) střešních oken, na hřebenech čtyřmi špicemi a třemi věžičkami (ty slouží jako vývody ventilačního zařízení). Největší z nich korunuje mansardovou střechu středového rizalitu, v níž byl na straně do ulice umístěn hudební sál osvětlený třemi okny ve zvlněném štítu a na protější straně otevřená terasa. I tato, dvorní strana je výrazně pročleněna, zejména předsazeným tělesem trojramenného schodiště, k němuž jsou připojeny bloky toalet, završené trojúhelnými štíty, a ani zde nechybí dekor. Školní budova má dvoutraktovou dispozici s učebnami v předním traktu. Krátká dvojpatrová, původně symetrická boční křídla se obracejí do Tyršova sadu, přičemž na jižní navazuje přízemní tělocvična s komorou pro vybavení; její sál ukončuje odsazená apsida, neboť býval využíván také k bohoslužbám. Severní křídlo bylo v 50. letech prodlouženo přibližně v hloubce tělocvičny. Na suterénní polopatro hlavního křídla navazuje ve dvoře přízemní přístavba. Rozsáhlý dvůr se vzrostlými stromy původně zaujímal plochu asi 3.400 m² a byl určen pro letní cvičení a hry.

Pokud jde o pojetí fasád, Holik napsal, že mají „moderně barokní charakter“. To by platilo spíše pro gradaci hmot, až scénograficky vystupňovanou ke středové dominantně než pro dekor, u něž lze vysledovat syntézu různých podnětů – od baroka a biedermeieru až po předstupně art déco – v konturách aktuálního středoevropského „stylu 1910“. Štukové ozdoby na parapetech oken 1. patra či pod korunní římsou bočních křídel vypadají jako kovové desky upevněné čtyřmi šrouby s plastickými hlavicemi, a jsou tak ukázkovou ilustrací materiálové transformace dekoru, o níž uvažoval architekt Gottfried Semper. Dominantními dekorativními prvky – s jasně čitelnou symbolikou – jsou rohy hojnosti po stranách střešního polopatra. Franz Holik jako první městský architekt rád využíval motiv brněnského znaku; na hlavní fasádě budovy se objevuje jednak uprostřed, na kolorovaných

kartuších pod hlavní římsou a pod plastickými vázami na pylonech hlavního portálu, a jednak – překvapivě – na levé straně u suterénních oken. Holikův autorský rukopis nesou také dubové dveře hlavního vstupu, prosklené a kryté ozdobnými mřížemi. Stěny a strop vstupní schodišťové haly člení štukové rámy a věnečky (s aluzí na biedermeier). Navazující vestibul podpírají dva železobetonové sloupy s dřívky pokrytými imitací zeleného mramoru ze štukolustra.

Náklady na stavbu v režii městského stavebního úřadu (vrchní inženýr Robert Bortsch) dosáhly 380 tisíc korun. Budova se vyznačuje vysokou mírou zachování autentických stavebních a výzdobných prvků. Po zrušení německé reálky nepřestala sloužit jako škola, nejdéle (1952–2012) v ní sídlila elektrotechnická průmyslová škola, od níž ji převzala Vyšší odborná škola zdravotnická, p.o.

Datace

1910–1911

Architekt

[Franz Holik](#)

Adresa

Kounicova 16

Památková ochrana

V rámci nárazníkové zóny vily Tugendhat a ochranného pásma MPR Brno

Zdroje

Franz Holik, Deutsche Landes-Oberrealschule in Brünn, *Österreichische Wochenschrift für den öffentlichen Baudienst* 18, 1912, s. 509-510, tab. 42-45.

Aleš Filip, Franz Holik (1874–1943), první městský architekt v Brně, in: *Brno v minulosti a dnes*, sv. 21, Brno 2008, s. 239-275.